

Narratief - met toelichting technieken

STAP 1 — HOOFDPERSOON

Dit gaat over jou

Elke dag gebruik je energie. Je zet de verwarming aan, kookt je avondeten, laadt je telefoon op. Misschien laad je ook een elektrische auto op of draai je de wasmachine. Energie is zo vanzelfsprekend dat je er eigenlijk niet bij stilstaat.

En dat is precies hoe het zou moeten zijn. Zorgeloos thuis zijn. Warm, comfortabel, zonder gedoe. Jij, je gezin en je burens: we willen allemaal gewoon goed kunnen wonen, werken en leven in Noord-Holland.

Om dat zo te houden verandert de manier waarop we energie opwekken. Het wordt schoner, duurzamer en komt van dichterbij. Dat betekent wat voor je huis, je straat en je buurt. Het is goed om te weten wat er gaat gebeuren en waarom.

TECHNIEKEN

- **Direct aanspreken ("je/jij").** De lezer wordt vanaf de eerste zin rechtstreeks aangesproken. Dat activeert relevantie, je voelt: dit gaat over mij.
- **Concrete beelden.** "Je zet de verwarming aan, kookt je avondeten, laadt je telefoon op." Dit zijn beelden die je meteen voor je ziet. Geen abstracte begrippen, maar herkenbare handelingen uit het dagelijks leven.
- **Opsomming in drieën (drieslag).** "Je zet de verwarming aan, kookt je avondeten, laadt je telefoon op." Drie voorbeelden is een retorische drieslag: volledig genoeg om overtuigend te zijn, compact genoeg om te onthouden. Zie ook: "Warm, comfortabel, zonder gedoe."
- **Waarden benoemen vóór het probleem.** Zekerheid, comfort en zorgeloosheid worden benoemd vóórdat er ook maar iets over de energietransitie gezegd wordt. Eerst bevestigen we wat mensen waardevol vinden. We zijn ontvankelijker voor een boodschap als die aansluit op wat zij al belangrijk vinden.
- **Nieuwsgierigheid als afsluiter.** "Het is goed om te weten wat er gaat gebeuren en waarom." Dit is een open lus. Het wekt nieuwsgierigheid en motiveert om door te lezen.

STAP 2 — BEDREIGING

Het huidige systeem maakt ons kwetsbaar

Het gas waarop je kookt, de benzine in je auto en de stroom uit je stopcontact: dat komt grotendeels nog uit fossiele brandstoffen. Aardgas, olie en steenkool. Ze komen vaak van ver weg, worden uit de grond gehaald en hier verbrand om er energie van te maken. █

En dat heeft risico's. Toen Rusland Oekraïne binnenviel schoten de gasprijzen omhoog. En bij ieder conflict in het Midden-Oosten gebeurt het opnieuw. Veel mensen schrikken van hun energierekening. Er is zelfs een woord voor als je die rekening niet kunt betalen: energiearmoede.

Dat is het probleem met ons huidige systeem: we zijn afhankelijk. Van gas uit Noorwegen, grote schepen vol vloeibaar gas (LNG) uit Amerika en Qatar, en olie uit het Midden-Oosten. Dat maakt ons kwetsbaar. Wanneer een handelsconflict opblaait, een oorlog uitbreekt of een pijpleiding uitvalt, schieten de prijzen omhoog. De wereld is onzekerder geworden.

Lange tijd konden we goedkoop gas uit Groningen pompen. Daar hebben we in de afgelopen eeuw lang van geprofiteerd. Maar door de vele aardbevingen, die huizen kapotmaakten, zijn we daarmee gestopt. De schade is te groot.

Bovendien zijn alle fossiele brandstoffen slecht voor het klimaat. Er komt veel CO₂ bij vrij. Die CO₂ ligt als een deken om de aarde, en hoe meer we uitstoten, hoe dikker die deken wordt. Daardoor wordt ons klimaat steeds warmer. We krijgen vaker extreem weer, van hitte tot extreme neerslag. Het schaadt onze gezondheid en die van onze kinderen. Fossiele brandstoffen maken ons kwetsbaar, ze raken op én vervuilen ons klimaat. Gelukkig kan het ook anders.

TECHNIEKEN

- **Persoonlijke belevingswereld.** De alinea begint *niet* met "fossiele brandstoffen zijn een probleem" maar met "het gas waarop je kookt, de benzine in je auto en de stroom uit je stopcontact." Eerst het herkenbare alledaagse, daarna wat dat betekent.
- **Drieslag.** "Aardgas, olie en steenkool." Voorbeelden in drieën voelen eerder compleet en kloppend.
- **Gedeeld gevoel.** De oorlog in Oekraïne/conflicten in het Midden-Oosten zijn gedeelde actuele herinneringen. Door de pijn van plotselinge prijsspieken te noemen activeer je een emotionele herinnering die mensen al hebben. Dat gevoel is krachtiger dan een nieuw feitje of statistiek.
- **Neologisme.** "Er is zelfs een woord voor: energiearmoede." Een nieuw woord in de taal markeren is een sterke retorische techniek (hypostatisering). Het impliceert dat het probleem zo groot was dat de bestaande taal tekortschoot. Daarnaast laat 'armoede' zien dat dit niet alleen een technisch maar ook een sociaal vraagstuk is.
- **Gevolgen voor mensen.** "Huizen kapotmaakten" is klare taal die direct duidelijk maakt waar het om gaat. Het herinnert je aan de gevolgen van gaswinning *voor mensen* en raakt aan een breed gedeeld gevoel van onrecht.

- **Drieslag in conclusie.** "Fossiele brandstoffen maken ons kwetsbaar, ze raken op én vervuilen ons klimaat." Drie argumenten in één zin: zekerheid, schaarste en gezondheid (drieslag) maken duidelijk waarom dit oude systeem echt niet meer werkt.

STAP 3 — BESTEMMING

Energie in eigen handen

Stel je voor: energie die we zelf opwekken hier in Noord-Holland. Met wind van onze zee en velden, zon op onze daken, warmte uit de grond onder onze voeten. Dat is de toekomst. Een energiesysteem dat betrouwbaar is, betaalbaar blijft en ons minder afhankelijk maakt. Een systeem dat werkt, wat er ook in de wereld gebeurt.

De basis van dat nieuwe systeem is duurzame energie: wind en zon. Met grote windparken op zee, groepjes molens op land en zonnepanelen op daken kunnen we oneindig schone energie opwekken. Elke dag opnieuw. Steeds vaker zijn buurtbewoners en ondernemers zelf mede-eigenaar van zulke projecten. Ze profiteren mee in de winst.

Soms schijnt de zon niet en is het windstil. Dan helpen onze buurt- en thuisbatterijen. En in de toekomst levert ook kernenergie dag en nacht stroom. Daarnaast werken we aan aardwarmte uit de grond, restwarmte uit fabrieken en datacenters, en waterstof voor de industrie. We bouwen een stabiele mix.

Je huis wordt straks dus op een andere manier warm. Misschien komt er een warmtenet in jouw wijk, zodat warmte uit de grond of van een nabijgelegen bedrijf onder de grond naar jou toe wordt gebracht. Of kun je op termijn overstappen op een warmtepomp, die je huis verwarmt met warmte uit de lucht of de bodem.

De cv-ketel op aardgas verdwijnt stap voor stap. Dat gaat niet in één keer en zeker niet van de ene op de andere dag. De overgang gaat zeker een generatie duren. Maar de richting is helder. Door zelf onze energie op te wekken krijgen we grip op onze energierekening en worden we weerbaarder.

TECHNIEKEN

- **Visualisatie ("stel je voor").** Visualisatie is een van de krachtigste overtuigingstechnieken. Wie zich een toekomst beeldend voorstelt, voelt die toekomst als haalbaarder en aantrekkelijker.
- **Bezittelijk voornaamwoorden ('Onze').** "Wind van onze kust, zon op onze daken, warmte uit de grond onder onze voeten." Drie beelden die allemaal beginnen in Noord-Holland zelf. Het woord 'onze' versterkt het gevoel van eigenaarschap: dit is óns energiesysteem.
- **Waarden (contrast met bedreiging).** "Betrouwbaar, betaalbaar en minder afhankelijk". Nadat we in stap 2 zagen hoe deze waarden door het fossiele

systeem worden geschonden, zien we hoe die in het energiesysteem van de toekomst juist worden gerealiseerd.

- **Van ver weg naar dichtbij.** Van windparken op zee naar "jouw wijk" en naar "jouw huis": de tekst zoomt steeds verder in. Die beweging van groot naar klein maakt abstract beleid tastbaar waardoor het publiek ziet wat het concreet voor hen betekent.
- **Tijdspad/verwachtingen managen.** "Dat gaat niet in één keer en zeker niet van de ene op de andere dag. De overgang gaat zeker een generatie duren." Realistisch zijn over het tijdspad (dus niet overdreven optimistisch) draagt bij aan de geloofwaardigheid. Ook kan de nadruk op 'stap voor stap' bijdragen aan de acceptatie: we doen het geleidelijk.
- **Afsluiting met het kernthema.** "Grip op onze energierekening" en "weerbaarder" herhalen het centrale thema van het narratief. Zo laten we zien waar dit verhaal in de kern echt om gaat.

STAP 4 — OBSTAKELS

Er is werk aan de winkel, en dat merk je

De afgelopen jaren is al veel veranderd. Meer dan de helft van de opgewekte elektriciteit in Nederland is inmiddels duurzaam. We zien steeds meer daken met zonnepanelen. Steeds meer mensen rijden elektrisch, koken op inductie of installeren een (hybride) warmtepomp. Dat is goed nieuws.

Maar het stroomnet groeit niet zo snel mee. We zijn in korte tijd veel meer elektriciteit gaan gebruiken én opwekken, waardoor het net dat niet altijd aankan. Op drukke momenten raakt het overbelast. Een soort file, maar dan op het stroomnet. Dat heet *netcongestie*.

Je leest het in de krant: nieuwe woonwijken die niet aangesloten kunnen worden. Bedrijven die niet kunnen uitbreiden. Scholen en ziekenhuizen die wachten op een grotere aansluiting. Ze staan op een wachtlijst bij de netbeheerder. Dat is een serieus probleem.

Om dit op te lossen moet het stroomnet flink worden uitgebreid. Nieuwe kabels in de grond, extra transformatorhuisjes in de straat, en extra elektriciteitsmasten buiten de stad. Dat is een enorme verbouwing. Vroeg of laat ga je het merken: een op de drie straten wordt opengelegd en al die werkzaamheden veroorzaken best wat overlast. Het vraagt geduld van ons allemaal.

Dit gaat nog jaren duren. Er is een tekort aan technisch personeel. En de ruimte in onze provincie is beperkt: naast energie hebben we die grond ook nodig voor woningen, natuur en bedrijven. Dat vraagt om moeilijke keuzes. En om een goed plan.

TECHNIEKEN

- **Voortgang erkennen voor de tegenvaller.** De alinea begint met goed nieuws: meer dan de helft van de stroom is al duurzaam, de daken vol zonnepanelen. Dat geeft een goed gevoel: we staan niet aan het begin maar zijn al aardig op weg! Zo voelt de rest van de 'reis' behapbaarder.
- **Sociale normen.** 'Steeds meer mensen..' is een dynamische sociale norm: we laten zien wat de trend is (en mensen zijn geneigd daarin mee te gaan). Dit geldt ook voor 'steeds meer daken met zonnepanelen'.
- **Analogie (de file).** "Een soort file, maar dan op het elektriciteitsnet." Een file kent iedereen. Netcongestie niet. Door het onbekende te koppelen aan het bekende wordt een ingewikkeld probleem in één zin begrijpelijk.
- **Drieslag van getroffen partijen.** Bedrijven, scholen en ziekenhuizen: drie voorbeelden die samen laten zien dat netcongestie iedereen raakt, ook maatschappelijke voorzieningen waar we allemaal van afhankelijk zijn.
- **Persoonlijke effecten.** Na het grote, landelijke verhaal zoomt de tekst weer in op de lezer zelf ("vroeg of laat ga je het merken"). Dat versterkt de persoonlijke relevantie. Dit gaat echt over jouw straat.
- **Afsluiting met hoop.** "Dat vraagt om moeilijke keuzes. En om een goed plan." Na een reeks obstakels eindigt de alinea niet bij het probleem maar bij perspectief, als opmaat naar de gids (stap 5).

STAP 5 — GIDS

Er is een plan en we werken er hard aan

Het Rijk, de provincies, gemeenten, netbeheerders en allerlei andere partijen hebben samen één plan gemaakt: het Nationaal Plan Energiesysteem. Daarin staat hoe we stap voor stap overstappen op duurzame energie, hoe we het stroomnet uitbreiden en hoe we Nederland minder afhankelijk maken van het buitenland.

Ook in Noord-Holland zijn we samen aan de slag. We brengen in kaart waar windmolens en zonneparken het beste passen. Bijvoorbeeld langs snelwegen, op grote daken, of naast bedrijventerreinen waar veel stroom wordt gebruikt. Dan hoeven we de elektriciteit ook niet ver te vervoeren.

Sommige bedrijven zullen kiezen voor een eigen windmolen of een zonnedak. Dat verlaagt de druk op het stroomnet. Zo komen ze van de wachtlijst af en kunnen ze hun bedrijf eerder uitbreiden.

Daarnaast bekijken we per wijk hoe we alle huizen in de toekomst kunnen verwarmen. Met warmtenetten, warmtepompen of andere oplossingen. Hier betrekken we inwoners bij, zodat jij weet wat er in jouw wijk gaat veranderen.

Tegelijk wordt hard gewerkt aan het stroomnet zelf. We leggen dikkere kabels aan, plaatsen nieuwe transformatorhuisjes en breiden elektriciteitsstations uit. Dat doen we allemaal zodat het stroomnet stabiel blijft en we geen stroomuitval krijgen, óók wanneer we met z'n allen steeds meer elektriciteit gebruiken. **[GEMEENTE: VOEG HIER EEN CONCREET**

VOORBEELD — bijv. een project in jouw wijk of stad.] Zo maken we het energiesysteem van Noord-Holland klaar voor de toekomst.

TECHNIEKEN

- **De gids verschijnt pas hier.** De overheid komt hier pas voor het eerst echt in beeld. Want een verhaal dat begint met "de gemeente wil..." of "wij hebben deze doelen..." creëert direct afstand. Onze rol is die van de gids: wij helpen de hoofdpersoon (inwoners) om hun waarden te realiseren.
- **Opsomming partijen.** "Het Rijk, de provincies, gemeenten, netbeheerders en allerlei andere partijen." De opsomming laat zien dat dit niet het verhaal is van één organisatie, maar dat hier een breed gedragen plan achter zit. Iedereen die hiervoor nodig is doet mee.
- **Concreet plan met naam.** "Het Nationaal Plan Energiesysteem". De oplossing een naam noemen geeft gewicht. Er is dus een plan! We vermijden hier al te veel details en afkortingen (RES) die voor inwoners niet relevant zijn.
- **Van nationaal naar lokaal.** Het plan wordt eerst op nationaal niveau geïntroduceerd en daarna direct vertaald naar Noord-Holland en naar de regio/wijk. Die beweging van groot naar klein maakt het plan tastbaar voor de lezer die wil weten: wat betekent dit dan voor mij?
- **Behoeftte aan zekerheid bevestigen.** "Zodat jij weet wat er in jouw wijk gaat veranderen." Dit zinnetje adresseert een onderliggende zorg: onzekerheid over de toekomst van je eigen huis en wijk. Het belooft dat er duidelijkheid komt, wat aansluit op de kernwaarde zekerheid en het thema grip.
- **Concrete werkzaamheden.** "Dikkere kabels, nieuwe transformatorhuisjes, elektriciteitsstations." Dit zijn geen abstracte beleidsmaatregelen maar zichtbare, tastbare dingen. De lezer kan het voor zich zien.
- **Lokale voorbeelden.** De [INVOEGEN]-markering nodigt gemeenten uit om het verhaal nog specifiek en herkenbaarder te maken. Een concreet project in de eigen wijk is het sterkste bewijs dat het plan echt al wordt uitgevoerd.

STAP 6 — REIS

Wat kun jij doen?

Overheden en netbeheerders doen wat ze kunnen. En je kunt ook zelf bijdragen. Dat biedt voordelen: voor het stroomnet én voor je eigen portemonnee.

1. Bespaar op energie. De simpelste stap is minder verbruiken. Met de thermostaat een graadje lager en iets korter douchen bespaar je al veel. En kleine aanpassingen in huis leveren bij elkaar veel op. Maak kieren en gaten dicht, bijvoorbeeld met kit, tochtstrips of

een brievenbusborstel. En plaats radiatorfolie (glimmend spul achter je verwarming), zodat minder warmte naar buiten lekt.

2. Let op het tijdstip. Wanneer je stroom gebruikt maakt verschil. Tussen 16 uur en 21 uur is het 't drukst op het stroomnet: iedereen komt thuis en zet van alles aan.

Laad je elektrische auto – als dat kan – daarom overdag op als de zon volop schijnt. En zet je wasmachine, vaatwasser of droger aan als het rustig is op het net: voor 16 uur en na 21 uur. Of plan ze in met een timer of een app. Alle kleine beetjes helpen om pieken te voorkomen.

3. Isoleer je woning. Met goede isolatie blijft je huis makkelijker warm. Dat voelt fijn en comfortabel aan en je rekening gaat meteen omlaag.

Verbeter eerst de isolatie van je ramen, muren, vloeren en dak. Er komt een 'jas' om je huis zodat het binnen behaaglijk blijft. Isolatie is altijd een slimme investering: je verdient het gauw terug en je huis wordt meteen meer waard. Ook wordt het zo makkelijker om later over te stappen op een warmtepomp of warmtenet.

Isoleren is niet voor iedereen even eenvoudig. Als huurder mag je niet altijd zelf aanpassingen doen aan je woning. Het kost geld. En regels kunnen ingewikkeld zijn. Daarom geeft de gemeente uitleg, subsidies en leningen. [GEMEENTE: VOEG HIER JOUW LOKALE VERWIJZING IN — bijv. een energieloket, energiecoach of subsidieregeling. Of overzichtspagina met doorverwijzing naar een energiegemeenschap/energiecoöperatie] En evt. uitleg over de warmteplannen in jullie gemeente, zodat inwoners kunnen opzoeken wat zij kunnen verwachten]

Samen krijgen we grip op de toekomst. We vernieuwen ons stroomnet en wekken onze eigen energie op, hier in Noord-Holland. Voor een schone, stabiele en weerbare toekomst.

Toelichting technieken

- **Wederkerigheid (eerst wij, dan jij).** De alinea opent met "overheden en netbeheerders doen wat ze kunnen" en stapt daarna over naar "en jij kunt ook bijdragen." Door eerst te vertellen wat wij als overheid doen, voelt het als inwoner logisch om óók iets te gaan doen (principe van wederkerigheid).
- **Verzoeken op volgorde.** De drie adviezen lopen van makkelijk naar moeilijker: besparen kost niets, timing vraagt wat bewustzijn, isoleren vraagt een investering. Die opbouw is psychologisch slim: wat je situatie ook is, er is altijd een haalbare actie die bij je past.
- **Concrete (voor)beelden.** "Een graadje lager op de thermostaat, iets korter douchen" en "kit, tochtstrips of een brievenbusborstel." Dit zijn concrete, zichtbare, herkenbare acties die je meteen kan overwegen en toepassen.

- **Stealing thunder.** "Als huurder mag je niet altijd zelf aanpassingen doen. Het kost geld." Door mogelijke bezwaren zelf te benoemen, vóóordat de lezer ze kan denken, ontnem je ze hun kracht. Je laat zien dat je realistisch bent.
- **De 'jas' als metafoor.** "Er komt een jas om je huis." De metafoor vertaalt een technische oplossing (woningisolatie) naar iets wat iedereen lichamelijk begrijpt. Warmte vasthouden in een huis voelt hetzelfde als jezelf warm aankleden. Dat maakt isolatie nog logischer.
- **Afsluiting met kernthema.** "Samen krijgen we grip op de toekomst." De slotzin herhaalt de sleutelwoorden uit het hele narratief: grip (*why*) en samen (*how*), gevolgd door concrete resultaten (*what*). Zo maken we het verhaal rond.